Лисенко Л. Л., Воєділова О. М.,
Вітченко А. М., Порядіна В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В РОБОТІ З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Вступ. Стратегічною метою фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти є досягнення високого рівня фізичної культури особистості, здатної до продуктивної праці, підтримання власного організму в робочому функціональному стані упродовж життя, при необхідності – захисту Батьківщини. Це запит суспільства, його замовлення і, навіть основна функція національної системи фізичного виховання.

Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в суспільстві вимагає від учителя фізичної культури поглиблення професійно необхідних компетентностей, посилення педагогічної творчості та вибірковості інноваційної діяльності

Риси особистості вчителя фізичної культури, в тому числі поєднання його фахової та педагогічної спрямованості, в істотній мірі зумовлюють успіхи або невдачі в його професійній діяльності (А. Деркач, А. Ісаєв, А. Лалаян, О. Петунін та інші). На наш, погляд визначення характеру взаємозв'язку між індивідуальним стилем педагогічної діяльності вчителя і показниками його узагальненого «портрету», встановленого учнями дозволить виявити особливості діяльності вчителів фізичної культури в роботі з учнями початкової школи.

Метою дослідження є визначення індивідуального стилю педагогічної діяльності вчителів фізичної культури в роботі з учнями початкової школи.

Методи дослідження. аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, емпіричні методи (спостереження; опитувальник «Індивідуальний стиль педагогічної діяльності вчителя» (за А. М. Марковою, А. Я. Ніконовою); діагностика особливостей взаємовідносин тренера зі спортсменами (вчителя фізичної культури з учнями) (за Ю. Л. Ханіним, А. Стамбуловим)).

Результати дослідження. В результаті опитування учителів фізичної культури, які працюють в початковій школі визначено, що у більшості з них домінує розмірковуючи-імпровізаційний стиль (РІС) педагогічної діяльності, складає 0,61±0,02 бали, що становіть 61%. Для них характерні орієнтація на процес і результати навчання, адекватне планування освітнього процесу, вони впливають на учнів непрямим шляхом (підказками, уточненнями тощо).

Серед опитуваних вчителів на другому місці домінує емоційно-методичний стиль (ЕМС) педагогічної діяльності, складає 0,56±0,02 бали, що становіть 56%. Для вчителів з (ЕМС) характерні орієнтація на процес і результати навчання, адекватне планування освітнього процесу, висока оперативність, деякі переваги інтуїтивності, важливою складовою їх діяльності є контроль, використання колективних форм роботи.

На третьому місці домінує емоційно-імпровізаційний стиль (ЕІС) педагогічної діяльності та розмірковуючо-методичний стиль (РМС), які складають по 0,54±0,03 бали, що становіть 54%. Вчителів з (ЕІС) відрізняє переважна орієнтація на процес навчання, прояв великої винахідливості у підборі дидактичного забезпечення уроку фізичної культури (засоби, методи, принципи, форми організації учнів на уроці фізичної культури тощо).

Орієнтуючись переважно на результати навчання й адекватно плануючи освітній процес, учителя фізичної культури з (РМС) проявляють консервативність у використанні засобів і способів педагогічної діяльності. Висока методичність (систематичність закріплення, повторення навчального матеріалу, контролю навичок та вмінь) поєднується з малим, стандартним набором використовуваних методів навчання, перевагою репродуктивної діяльності учнів.

Діагностування особливостей взаємовідносин учителя фізичної культури з учнями дозволило виявити своєрідний узагальнений «портрет» учителя фізичної культури початкової школи по кожному з досліджуваних компонентів (гностичний, емоційний, поведінковий).

Гностичний компонент виявляє рівень компетентності учителя як фахівця з точки зору учнів. В наших дослідженнях даний компонент становить 65%, при цьому коефіцієнт варіації складає 16,9% і це свідчіть що варіація ознаки вважається середньою, а сукупність можна вважати майже однорідною. Емоційний компонент визначає, наскільки учитель симпатичний учню як особистість, даний компонент становить 68%. Поведінковий компонент показує, як складається реальна взаємодія учителя і учнів, він становить 70%, при цьому коефіцієнт варіації складає 19%.

Отримані данні дозволяють стверджувати, що особистість вчителів фізичної культури, рівень їх компетентності, забарвленість професійно-педагогічної майстерності у 70% задовольняє учнів початкової школи.

В процесі дослідження нами виявлено тісний кореляційний зв'язок між показником емоційно-імпровізаційного стилю педагогічної учителя фізичної культури і емоційним компонентом (r=0,86), який визначає, наскільки вчитель подобається учням як особистість та поведінковим (r=0,76), який свідчить про реальну взаємодію учителя і учнів. На наш погляд, виявлений тісний кореляційний зв'язок дозволяє стверджувати

що для учнів початкової школи модель учителя фізичної культури має бути з домінуванням емоційно-імпровізаційного стилю педагогічної діяльності, проявом якого є високий рівень знань, артистизм, контактність, проникливість, вміння цікаво організувати урок, керувати колективною роботою (що актуально у відповідності до реалізації концептуальних засад реформування середньої школи), варіювати різноманітні форми і методи навчання, створювати сприятливий психологічний клімат.

Висновки. Встановлено, що у кожного вчителя фізичної культури проявляється домінування індивідуального стилю педагогічної діяльності, але при цьому він використовує усі інші стилі. Визначений характер взаємозв'язку між індивідуальним стилем педагогічної діяльності вчителя і показниками його узагальненого «портрету», встановленого учнями дозволяє виявити особливості діяльності вчителів фізичної культури в роботі з учнями початкової школи – учитель фізичної культури, який має свободу творчості, високий рівень мотивації до ефективної реалізації своєї професійної діяльності, яка спрямована на індивідуалізацію освітньої траєкторії учнів.

Мунтян В. С.

БІОМЕХАНІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ ЄДИНОБОРСТВ)

Вступ. Питання підвищення ефективності навчально-тренувального процесу та змагальної діяльності повинні вирішуватися на основі знань законів біомеханіки та врахування біомеханічних характеристик спортивних рухів.

При навчанні фізичних вправ і технічних дій необхідно керуватися законами біомеханіки, які враховують складності механізмів формування і біомеханічні процесиорганізації рухів та інші фактори.

Мета дослідження. Обґрунтувати значення біомеханічних аспектів у фізичному вихованні і спорті на прикладі занять єдиноборствами.

Результати дослідження. Ефективність виконання атакуючих, захисних та контратакуючих дій залежить від біомеханічної структури виконання прийомів (ударів, кидків) і від індивідуальних антропометричних особливостей спортсменів.